

attól tartanak, hogy kimaradnak valamiből; félnek az érettségítől is. Sokszor főlegesennek, értelmetlenségnek érzik, amit csinálunk. Ebben persze rajtunk, a tanárokon múlik a legtöbb: a mostaniaknál sokkal jobban össze kellene hangolnunk egymással a különböző tárgyak óráinak témáját, módszereit, kiszűrni az ismétlődéseket, az egyforma játékokat. Gyakran az okozza egy-egy dramatikus játék sikertelenségét, hogy nincs meg hozzá a megfelelő közeg: hiszen nem alkalmas mindenre sem a tanterem, sem az iskola melletti zajos tér.

- A beszélgetésünkben kiemelt módszerek mellé hogyan kapcsolódnak az ismeretközlés és -elsajátíttatás egyéb módjai?

- A tanárok szabadon válogathatnak az általuk fontosnak és emészthetőnek tartott tanulmányokból, amelyeket változatos módokon építhetnek be az órák anyagába. A hajdani osztatlan falusi iskolák pedagógusainak módszertani zsenialitásával kellene rendelkezni ahhoz, hogy minden gyerek valóban a számára leghasznosabb szellemi táplálékhoz juthasson. Az egyéni fejlődést és az egymással való együttműködés tanítását szolgálhatják feladatlapok, csoportmunkák, közös viták. Lényeges, hogy a tanulók sokat dolgozzanak önállóan - erre elsősorban a nulladik éves tanulásmódszertan készíti fel őket -, tudják, mit hol és hogyan kell keresni. Irodalomból a házi feladat olvasás, szorgalmiként pedig sokszor valamely téma "kinyomozása" könyvtárban, múzeumban. Olyan általános műveltség megszeresztetése a cél, amely hozzásegíti a diákot ahhoz, hogy - a teljesebb befogadás érdekében - az adott mű minél több rétegét meg tudja érteni, minél több asszociációs mezőt tudjon hozzá kapcsolni. Egy-egy téma feldolgozásánál nem megyünk tovább addig, amíg egy kéz is a levegőben van. Ennek viszont az az ára, hogy másra esetleg nem jut idő.

- Az iskola módszerei, eredményei felhasználhatók-e más, hagyományos iskolákban is?

- Feltétlenül felhasználhatók volnának - ha a pedagógusok szabadabbak lennének. Erre már mutatkozott is némi esély, de a készülődő új oktatási törvény még jobban meg fogja kötni a tanárok kezét. Félek, hogy kedvezőtlen idők jönnek az új tantárgyak, új módszerek kidolgozására, bevezetésére.

DÖMÖTÖR ADRIENNE

Tapintható történelem

Integrációs törekvések - történelmi korokra, mint élményanyagra, s a néprajzra támaszkodva, a drámajáték szellemével áthatottak - helyi alsó tagozatos nevelés- oktatás megvalósításában a Jászfényszaru Általános Iskolában

Jászfényszaru 6000 lakosú nagyközség Szolnok megyében. A község általános iskolájának egyik első osztályában 1991. szeptember elsejével kezdődően iskolatthonos formában figyelemre méltó 4 éves nevelési-oktatási programot indítottak el az ott dolgozó nevelők.

Az iskola pedagógusaiból létrejött innovációs csoport abból az egyszerű pszichológiai tényből indult ki, hogy a kisiskolás egy egységes anyagra jól tud figyelni, s ezáltal a komplex átélésen alapuló személyisége könnyebben kibontakozhat. Céljuk az integráció olyan fokának megvalósítása, amely a jelenlegi gyakorlat széttöredeztségét, a tantárgyak egymástól való idegenségét - kisiskolások számára létező idegenségét - lenne hivatva megszüntetni, s ezáltal az új tantárgyi struktúrában lévő elemeknek

olyan egyidejű jelenlétét megvalósítani, amely az érzékszerveket, s az aktív cselekvést helyezi előtérbe, mely mintegy interiorizációs alap a kultúra értékhozó elemeinek elsajátításában, s ezáltal – mivel az életkori sajátosságok kiaknázására törekszik – az iskola erőteljesebb humanizációját hordozza magában.

Programjukban az új struktúra mélyebb kibontakozása 1. osztály 2. félévétől kezdődően történik, melynek fő témája a Föld keletkezése és az őskor. Második osztályban az ókor, 3. osztályban a középkor s 4. osztályban az újkor és a legújabb kor kerül terítékre.

A történelmet a kisgyerekek mint élményt tanulják, s nem mint történelem tantárgyat.

Minden történelmi kor a meséléssel, beszélgetéssel, játékkal összekapcsolódva *komplex munkatankönyv* formájában is megjelenik, s magába integrálja a magyar, technika, rajz, környezet, ének-zene tantárgyak ismeretanyagának nagy részét (Őskor, Ókor, Középkor, s végül Újkor és legújabb kor című komplex munkatankönyvek).

Érdekességként pillantsunk bele a már elkészült Őskor c. tankönyv témakörébe:

I. Ismeretterjesztő szövegek:

1. Ősember:

- művészet
- közlekedés
- lakóhely
- ismeretek, számolás
- gyűjtögetés, halászat, vadászat,
- eszközök

2. Majmok, emberszabású majmok

- gibbon
- orangután
- gorilla
- csimpánz

3. Az őseMBER kortársai, s annak mai leszármazottai:

- mammut - elefánt
- barlangi medve - medve
- kardfogú tigris - tigris

II. Versek mesék: Az I.pontban felsorolt témákhoz

III. Találós kérdések, szólások, viccek stb.: az I-II. pontokban felsoroltakhoz.

IV. Rajz, technika és ének-zene területéhez tartozó feladatok az I-II-III. pontnak megfelelően.

A komplex munkatankönyv mellé a csoport tagjai elkészítették az 1. osztály második félévétől kezdődő szakaszra a *Versek, mesék gyűjteményét*, amely a 2. osztály végéig 3. osztály közepéig lesz használatban. E gyűjtemény terjedelménél és tartalmánál fogva a differenciált szövegértő olvasás gyakorlását, továbbá a gyermek motivációs szükségletével egybeeső érték kategóriák interiorizálását szolgálja. Elkülönített fejezetekben szerepelnek benne a rövid, a közepes és a hosszú mesék.

Az ének-zene tanítása 1. osztály elejétől a *sajátkészítésű hangszerek* alkalmazásán alapszik, amely 2. osztálytól kezdődően a technika tantárgyba beépített egyszerű hangszerek készítésének tanulásával is bővül.

E sajtákészítésű hangszerek alkalmazása jó lehetőséget nyújt a tárgy beépítésére a komplexitásba.

A négy év során felhasználandó sajtákészítésű hangszerek köre: furulya-fokozatok (blockflöte, pásztor), pánsíp-fokozatok, fuvola-fokozatok, nádsíp, regössíp, ritmushangszerek, xilofon, s a jelenleg kidolgozás alatt levő primitív vonós (észt, kínai)

és pengetős (citera, tökcitera, lyra) hangszerek.

Az eddig felsoroltak mellett már a kezdő olvasás-, írástanítási szakaszban (melyhez nem nyúltak, a nevelők szabadon választják meg, hogy melyik eljárásmodot alkalmazzák) megjelenő *Papírhajtogatás* és a *Rajz munkafüzet* érdemel említést, amely lényeges segítséget jelent a jelrendszerek egymást segítő elsajátításában.

A programot átható drámajátékról, drámapedagógiáról:

Szakképzett drámapedagógus külön heti 2 órában foglalkozik a gyerekekkel. A foglalkozás tartalmaz:

- népi gyermekjátékokat
- érzékszervi finomítást
- utánzó játékokat
- térhasználatot, tájékozódást gyakorló játékokat
- fantáziajátékot
- koncentrációs és kapcsolatteremtést fejlesztő játékokat
- önismereti, önértékelési, mentálhigiénéért szolgáló játékokat és beszélgetéseket.

E programon dolgozó nevelők lényegesnek tartják, hogy a tevékenységek legszélesebb rétegét áthassa a drámapedagógia, ezért drámapedagógiai képzéseken vesznek részt. Ennek első állomása az 1991 nyarán Kovács Andrásné által megszületett *Bakancsosok I. tábora*, amelynek 10 napja alatt Debreczeni Tibor, Gabnai Katalin, Előd Nóra, Kovács Andrásné, s a fiatal nemzedék előadói tartottak foglalkozást drámapedagógiából, s az induló komplex programról a helyi, a belföldi, s a határon túlról érkezett pedagógusok részére.

A jászfényzarui innovációs csoport elvei szerint a pedagógia célja a kultúra azon értékeinek közvetítése, amelyek a személyiségfejlődést erőteljesen elősegítik.

Az emberiség, a társadalom, a kultúra fejlődése magában hordozza ezen értékek fejlődési fokozatait, így a differenciált tartalmú fokozatok elsajátításának kell betölteniük a gyermeki személyiségfejlesztés szerepét (a programban). Ugyanis azon értékek meglétét, melyek korunkra jellemzőek, igazából sem megérteni, sem átélni nem lehet a múlt bizonyos szintű tudata nélkül. E tudat feltételezi a néprajz körébe tartozó ismeretek, élmények kapcsolódási pontjait is, s elősegíti a gyerekek identitástudatának kibontakozását.

CSIRMAZ MÁTYÁS

Technika és improvizáció

Színházi gyakorlatok műhelye
a Jászberényi Tanítóképző Főiskolán

A "Színház az oktatásban" című programunk mely az MKM Közoktatásfejlesztési Osztályán gondozott Csokonai program egyik akciójaként zajlik, a drámapedagógiától alapvetően különbözik abban, hogy nem a gyerekekben gondolkodik, ahol a tanár csak közvetítő tényező, hanem a tanárban, közvetlenül annak személyiségében. Valljuk, ha a tanár kellően felkészült szaktárgyából, az ahhoz szükséges pedagógiai és metodikai eljárásokat is képes megtalálni. Ez azt eredményezi, hogy azt a színházi műhelymunkát, amelyet 1990 őszén kezdtünk egy pedagógusképző intézményben, nem pedagógiai követelmények minősítik, hanem a tagok által létrehozott, önnön belső esztétikai szempontjai szerint megítható előadás.